

ZA NAŠ SENJ!

**Ispravno biraj – otpad smanji,
odvoji i recikliraj!**

Vodič za sprječavanje nastanka otpada, ponovnu upotrebu, razdvajanje otpada i postupanje s biootpadom na području Grada Senja

Život na (ekološki) dug

Čovječanstvo u ekološkom dugu živi oko 5, a Hrvatska oko 7 mjeseci godišnje. Što to znači i kakvu ulogu u tome ima otpad?

Planetarni resursi koji se koriste za proizvodnju roba, uključujući i hranu, ograničeni su. Dan ekološkog duga je trenutak u kojem iscrpljujemo resurse koje Zemlja može obnoviti u jednoj godini. U 2023. godini taj je dan na razini čovječanstva bio 2. kolovoza, a za Hrvatsku 29. svibnja. Nakon tog dana koristili smo resurse budućih generacija. Dan ekološkog duga računa organizacija Global Footprint Network (GFN) na temelju podataka Ujedinjenih naroda.

Neodrživa proizvodnja, pakiranje i potrošnja hrane, upozorava UN, stvaraju trećinu svih emisija stakleničkih plinova, koristeći 70 % slatke vode na planetu i uzrokujući ogroman gubitak bioraznolikosti. Fosilna goriva još uvijek pokreću industriju i prevladavaju u sektoru prijevoza. Proizvodnja visokotehnoloških proizvoda troši neodržive količine rijetkih metala.

Još je 2015. godine Europska komisija objavila podatak kako bi sprječavanje nastanka otpada, ponovno korištenje, te primjena ekološkog dizajna donijela poslovnom sektoru u EU uštede u ukupnoj vrijednosti od 600 milijarda eura. 2020. godine utvrđeno je kako se samo 12% sekundarnih materijala i resursa vraća u gospodarstvo. Kako bi se to promijenilo, 2015. je Europska komisija donijela prvi, a 2020. drugi Akcijski plan za kružno gospodarstvo.

Što je kružno gospodarstvo i zašto je važno?

Kružno gospodarstvo je ono koje svodi **nastanak otpada na najmanju mjeru**, te se kao otpad odlaže **samo ono što nije moguće popraviti, pokloniti ili na drugi način oporabiti**, niti se može iskoristiti kao sirovina u novom ciklusu proizvodnog procesa.

Prelazak s linearnog na kružno gospodarstvo neophodan je kako bismo postigli održivo korištenje planetarnih resursa.

Kružno gospodarstvo i otpad

Naše navike vezane uz kupovinu i potrošnju, te postupanje s otpadom iznimno su važne za prelazak na kružno gospodarstvo. Izgradnjom okolišno odgovornih navika, kao potrošači utječemo na tržišnu ponudu i time doprinosimo održivom korištenju resursa.

Naše navike možemo promijeniti kroz nekoliko jednostavnih radnji:

Spriječimo nastanak otpada; već pri kupovini razmišljajmo o otpadu!

Omogućimo ponovnu uporabu proizvoda; koristimo rabljeno, darujmo ili donirajmo predmete, alate i odjeću!

Pravilno razdvojimo otpad kako bismo omogućili njegovo recikliranje i povratak u proizvodni proces!

Kompostirajmo!

Kako spriječiti nastanak otpada?

Neobazriva prekomjerna kupovina ne samo da nije „in“, već predstavlja luksuz na račun budućih generacija. Imamo mnogo više stvari nego što su ih imale generacije ljudi do prije samo nekoliko desetljeća. Trebaju li nam zaista baš sve te stvari?

Naša želja prema stalnom stjecanju novih stvari nije nastala slučajno. Ona je rezultat promišljenih kampanja marketinške industrije. Svjesni toga, možemo odabrati istodobno uštedjeti i iskazati ekološki odgovoran stav.

Prvi korak u sprječavanju nastanka otpada je odgovorna kupnja koja počinje sagledavanjem razloga zbog kojeg nešto kupujemo.

Također, kupnjom proizvoda ili usluge podržavamo poslovnu politiku tvrtke koja ih prodaje. Na nama je odluka kakve poslovne prakse želimo podržati.

Razmislimo o nekoliko pitanja:

Zašto zaista želimo kupiti taj proizvod?

Je li nam zbilja **potreban**?

Na koje će naše potrebe kupnja tog proizvoda odgovoriti?

Koliko **često** ga očekujemo koristiti?

Imamo li već proizvod koji je **sličan** ili njegov **stariji** model?

Koliko je **kvalitetan** taj proizvod?

Koliki je njegov **vijek trajanja**?

Koliko traje **jamstvo**?

Kakve su **mogućnosti** kupnje zamjenskih dijelova, servisa, **popravka**?

Je li proizvod proizveden na **održiv, ekološki odgovoran** način i uz primjenu etičnih načela u poslovanju?

Što odmah možemo učiniti?

Ne kupujemo proizvode za jednokratnu uporabu.

Dajmo prednost proizvodima u staklenoj ambalaži; staklo se 100% reciklira!

Koristimo:

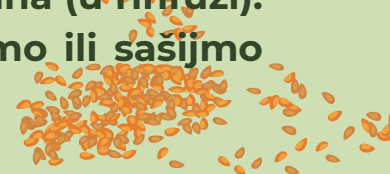
- platnene vrećice umjesto plastičnih
- platnene umjesto papirnatih ubrusa
- punjive baterije

Kupujemo kvalitetne stvari koje ćemo koristiti dulje.

Kupujemo rabljeno i razmjenjujmo.

Kad je moguće, kupujemo hranu koja nije zapakirana (u rinfuzi).

Za proizvode u rinfuzi koje treba vagati, nabavimo ili sašijmo prozirne platnene vrećice.

Ne bacajmo hranu; ne pripremamo preobilne obroke koje ne možemo pojesti.

Kompostirajmo ostatke hrane.

Održavajmo čistoću prirodnim sredstvima.

NE

**JEDNOKRATNOJ
AMBALAŽI!**

Odrecimo se predmeta za jednokratnu uporabu!

- U trgovini odbijmo tzv. „vrlo lagane“ plastične vrećice.
- Umjesto kupnje vode ili drugog napitka u plastičnoj boci, ponesimo svoju bocu ili termosicu s napitkom.
- Ako trebamo napitak „za van“, ponesimo svoju šalicu.

Spriječimo nastanak papirnato otpada!

Ne printajmo nepotrebno, a ako printamo, odaberimo opciju obostranog ispisa.

Zatražimo e-račun!

Primanje računa za odvoz komunalnog otpada putem elektroničke pošte može se zatražiti podnošenjem zahtjeva na mrežnoj stranici GKD Senj d.o.o. www.gkd-senj.hr/zahtjev/.

Spriječimo nastanak električnog i elektroničkog otpada!

Odaberimo uređaje za čiji popravak nam je dostupan servis i za koje možemo nabaviti rezervne ili zamjenske dijelove.

Spriječimo nastanak biootpada!

Ne pripremajmo više hrane nego što možemo pojesti, a sirove ostatke voća i povrća kompostirajmo!

Što je ponovna uporaba proizvoda i kako joj doprinijeti?

Ponovna uporaba je svaki postupak kojim se **omogućava ponovno korištenje proizvoda** ili dijelova proizvoda, koji svome izvornom vlasniku više nisu potrebni, **kako ne bi postali otpad**, a koriste se za istu svrhu za koju su izvorno načinjeni.

Zašto je važna ponovna uporaba?

Ponovnom uporabom predmeta produžujemo njihov vijek trajanja, štedimo novac, sirovine i energiju (smanjujemo potrebu za proizvodnjom novih), te čuvamo prirodu i okoliš.

Primjeri ponovne uporabe:

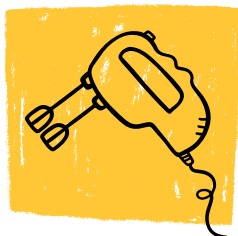
- popravak** (npr. uređaja, cipela, namještaja)
- zamjena oštećenog/pokvarenog dijela** (npr. uređaja)
- nadogradnja** (npr. računala)
- čišćenje** (npr. uređaja, namještaja)
- prepravljanje** (npr. odjeće, torbi, cipela)
- obnavljanje** (npr. starog namještaja)

Što se sve može ponovno upotrijebiti?

**tekstil
odjeća
obuća**

električni i elektronički uređaji
(hladnjaci, zamrzivači, pećnice,
strojevi za pranje rublja i posuđa,
televizori, električne grijalice,
multimedijski uređaji itd.)

namještaj
(ormari, kreveti, madraci,
stolovi, stolice, lampe itd.)

**građevinski
materijal**

roba široke potrošnje
(tanjuri, pribor za jelo i posuđe,
knjige, igračke, sportska oprema,
bicikli, dječja oprema, kolica,
umjetnički i ukrasni predmeti itd.)

**automobilski
dijelovi**

Što je pravilno razdvajanje otpada i zašto je važno?

Pravilno razdvajanje otpada uključuje odvajanje otpada po vrstama i njegovu odlaganje u ispravne spremnike, kao i odnošenje otpada u reciklažno dvorište.

Pravilnim razdvajanjem otpada omogućujemo njegovo recikliranje i povratak u proizvodni proces!

Na području Grada Senja, GKD Senj d.o.o. s kućnog praga, osim miješanog komunalnog otpada (tamno zeleni spremnici / polupodzemni spremnici) odvozi:

plastični i tetrapak otpad, staklene boce i staklenke

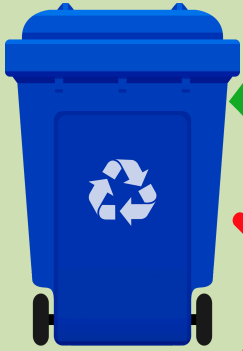

stari papir i karton

NE ODLAGATI otpad izvan spremnika ili na površine koje tome nisu namijenjene!

Otpad iz kućanstva

PAPIR

- novine, časopisi, bilježnice, katalogi, pisma, pisači i kompjuterski papir, papirnate vrećice, mape, kartonske fascikle, valovita ljepenka, kartonske kutije (bez ljepljive trake, plastike, stiropora i dr.)

- indigo papir, ugljeni papir, fotografije, foto papir, zauljeni i prijavi papir, gumirane etikete, pelene

PLASTIKA, TETRAPAK, STAKLO

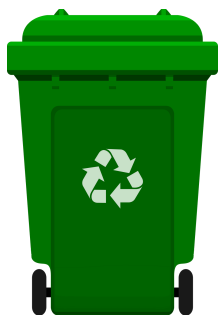
- plastične boce i druga ambalaža (čaše, posude) od prehrambenih i kozmetičkih proizvoda, te proizvoda za čišćenje, polietilenske vrećice, folije, mjehurasta (blister) ambalaža, ostali proizvodi od plastike: čepovi, plastični tanjuri, pribor za jelo i sl., tetrapak ambalaža (npr. od mlijeka, jogurta, sokova), staklene boce i staklenke

Ambalažu isprati vodom radi uklanjanja preostalog sadržaja!

- plastična ambalaža onečišćena opasnim tvarima (od motornih ulja, antifrizna, herbicida, pesticida, derivata nafte, kiselina i lužina i sl.)
- višeslojna kompozitna ambalaža od „grickalica“ (čips, štapići i sl.)
- prozorsko, automobilsko, kristalno, optičko, armirano i laboratorijsko staklo, staklena vuna, žarulje i fluorescentne svjetiljke, porculanski i keramički predmeti

MIJEŠANI KOMUNALNI OTPAD

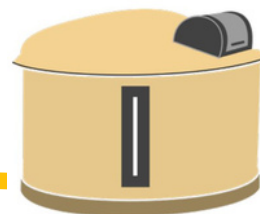

- ostali otpad iz kućanstva koji se ne prikuplja odvojeno

otpad kojeg je moguće reciklirati

Polupodzemni spremnici

U polupodzemnim spremnicima (centar, stambene zgrade) miješani komunalni otpad prikuplja se u vrećicama od 30 L. Korisnici spremnike otvaraju putem dodijeljenih ključeva.

Aktualni raspored odvoza otpada na www.gkd-senj.hr

GLOMAZNI I GRAĐEVINSKI OTPAD (5m³)

Za odvoz glomaznog i građevinskog otpada potrebno je nazvati GKD Senj d.o.o. na tel.: 053 884 401 minimalno 5 dana prije planiranog odvoza. Sezonska obustava: 1. 6. - 30.9.

Glomazni otpad:

Jedan odvoz godišnje (do 5 m³) je besplatan za korisnike / vlasnike nekretnina na području Grada Senja.

Odvoz se naplaćuje prema važećem cjeniku GKD Senj d.o.o. dostupnom na www.gkd-senj.hr

Glomazni otpad NE odlažimo u prirodu!

Odlaganje glomaznog otpada u prirodu; u šume, na zapuštena zemljišta i tuđe površine, ne samo što nije dozvoljeno i što narušava ljepotu zelenog krajolika, već je i štetno za prirodu i živi svijet. **Određene komponente glomaznog otpada, ako nisu pravilno zbrinute, mogu prilikom procesa razgradnje nanijeti štetu tlu i njegovom živom svijetu.** Tlo je izvor hrane. Odgovornim postupanjem s otpadom, spriječimo njegovo onečišćenje!
Ispravno odlaganje glomaznog otpada jednostavno je i besplatno!

Što spada u glomazni otpad?

- kada, umivaonik, sudoper, šank, kupaonska i kuhinjska oprema
- namještaj, vrata, prozori i prozorski okviri, zrcala, madraci, podne obloge, tapete
- invalidska kolica, dječja kolica i hodalica, dječja sjedalica za auto
- vrtna oprema, vrtni namještaj i alat, posude za cvijeće, strojevi za vrt
- prozorske zaštitne rešetke i grilje, rolete, žaluzine, tende
- ljestve i samostojeće stepenice
- zavjese i nosači zavjesa
- dekorativni predmeti većih dimenzija
- oprema za kućne ljubimce većih dimenzija (akvarij, žičani kavez, i sl.)
- sprave za vježbanje i veća oprema za sport i rekreaciju
- radijatori
- kante i posude većih dimenzija
- daska za glačanje, okvir za sušenje rublja

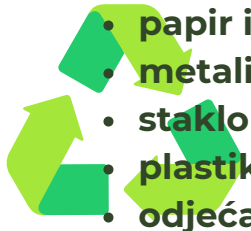
Prije odbacivanja, razmislimo možemo li taj predmet pokloniti!

Glomazni otpad može se odložiti i u reciklažnom dvorištu.

Reciklažno dvorište

glomazni otpad

- papir i karton
- metali
- staklo
- plastika
- odjeća i dr. tekstil

građevinski otpad iz
kućanstva do 200 kg u 6
uzastopnih mjeseci

baterije i
akumulatori

električna i
elektronička
oprema

jestiva ulja i masti

- maziva ulja
- deterdženti
- lijekovi
- pesticidi
- otapala, kiseline, lužine
- boje, tinte, tiskarske boje, ljepila i smole
- fotografske kemikalije
- fluorescentne cijevi i otpad koji sadrži živu i fluorklorougljikovodike
- drvo koje sadrži opasne tvari
- citotoksici i citostatici

Radno vrijeme:
PON – PET 06:00 – 20:00 h
SUB 06:00 – 16:00 h

U reciklažnom dvorištu, u ulici Kaetana Knežića (iznad groblja Sv. Vid), otpad mogu besplatno odložiti fizičke osobe korisnici usluge prikupljanja mješovitog komunalnog otpada s područja Grada Senja koji imaju podmirene dospjele obveze prema GKD-u Senj d.o.o.

Potrebno je ponijeti osobnu iskaznicu i zadnji podmireni račun za komunalne usluge.

Kako kompostirati u vrtnom komposteru?

Što ide u komposter?

- **suha trava, lišće, uvelo cvijeće, korov, usitnjeno granje, karton, slama**
- **ostatci i kora voća i povrća, talog kave i čaja, zelena trava, ostatci orezivanja voćaka**

Treba paziti da stavljamo podjednaki omjer **smeđeg (bogatog ugljikom)** i **zelenog (bogatog dušikom)** materijala!

Što treba izbjegavati?

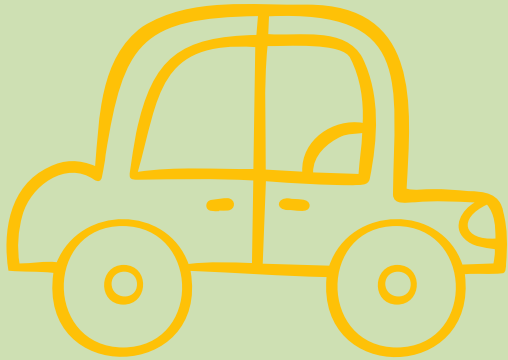
Borove iglice, lišće oraha, citruse.

Što NE ide u komposter?

Kuhana hrana, meso, riba, kosti, plastika, metal, staklo, lijekovi, papirnate pelene, novine i časopisi, osjemenjeni korov, lakirano ili bojano drvo, pepeo od ugljena.

Otpadna vozila: Predaj i zaradi!

Otpadna vozila zbog mogućnosti nekontroliranog ispuštanja tekućina predstavljaju **opasnost za okoliš**. Zato nije dozvoljeno ostavljati ih u okolišu, već je **vlasnik dužan otpadno vozilo predati ovlaštenom sakupljaču**, po mogućnosti u cijelosti i to na skladište sakupljača ili pozivom sakupljača na lokaciju gdje se otpadno vozilo nalazi.

Ovlašteni sakupljač: METIS d.d.:
0800-0051, metis@metis.hr.

Za predaju otpadnog vozila može se dobiti i naknada! Minimalna naknada za cjelovito vozilo je 0,13 EUR/kg.

Otpadne automobilske gume

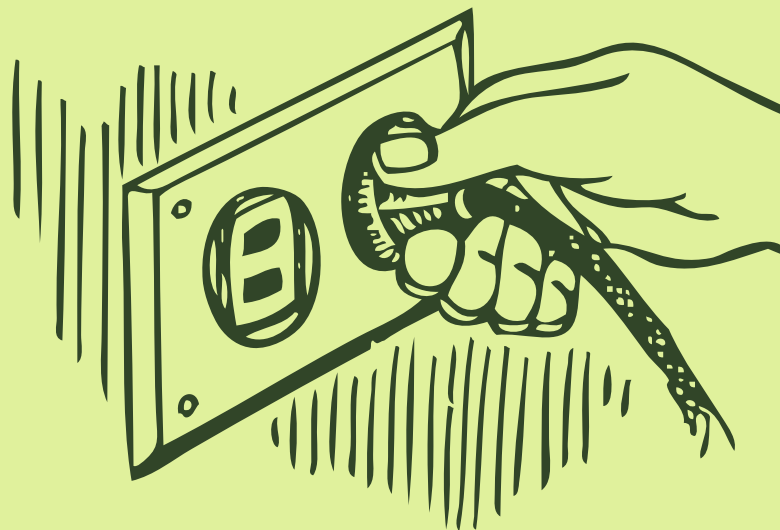
Otpadne automobilske gume dužni smo odložiti odvojeno od ostalih vrsta otpada. Prilikom zamjene guma, možemo ih odložiti kod vulkanizera bez naknade.

Električni i elektronički (EE) otpad

Male električne i elektroničke uređaje odlažemo u reciklažnom dvorištu.

U trgovinama u kojima kupujemo novi električni ili elektronički uređaj, po sistemu „jedan za jedan“ možemo odložiti stari bez naknade. Trgovina koja ima više od 400 m² a prodaje EE opremu dužna je preuzeti EE otpad veličine do 25 centimetara bez naknade i bez obveze kupnje.

Štedne žarulje

Trgovina koja prodaje halogene, fluorescentne i ostale vrste štednih žarulja dužna ih je preuzimati bez naknade i obveze kupnje, bez obzira na proizvođača i tip žarulje.

Pravne osobe

**Otpadne
automobilske
gume**

**i otpadna motorna
ulja**

Pravne osobe mogu ih besplatno odložiti u skladištima ovlaštenog sakupljača tvrtke METIS d.d. na lokacijama:

- METIS d.d. RJ OTOČAC, Špilnički odvojak 11, Otočac
- METIS d.d. RJ KUKULJANOVO, Kukuljanovo 414, Kukuljanovo

Kontakt: metis@metis.hr.

Velike kućanske električne uređaje pravne osobe mogu besplatno odložiti i kod ovlaštenog sakupljača tvrtke Metis d.d. prijavom putem online obrasca: <https://metis.hr/odvoz-elektronickog-otpada/> ili pozivom na tel: 0800 00 51.

Biootpad iz ugostiteljskih objekata

Iz biootpada proizvodi se plin, a potom i energija.

Biootpad koji nastaje u ugostiteljskim objektima prilikom pripreme hrane, te ostatke hrane uz naplatu preuzima i zbrinjava tvrtka METIS d.d., kontakt: jestivaulja@metis.hr.

Otpadna jestiva ulja

Otpadna jestiva ulja pravne osobe mogu odložiti kod ovlaštenog sakupljača tvrtke METIS d.d., te za to dobiti naknadu, kontakt: jestivaulja@metis.hr.

Ovlaсти komunalnog redara u provedbi obveza iz Zakona o gospodarenju otpadom

Komunalni redar **ovlašten je utvrditi identitet** fizičke osobe koja je nepropisno odbacila otpad. Na zahtjev komunalnog redara **fizička osoba dužna je predložiti mu osobni identifikacijski dokument.** Ukoliko odbije, komunalni redar ovlašten je zatražiti pružanje pomoći od djelatnika MUP-a.

Ako postoji opravdana sumnja da je **opasni ili drugi otpad odbačen na nekretnini** (npr. zemljištu) a njezin vlasnik, posjednik ili osoba koja tom nekretninom upravlja, komunalnom redaru ne dopušta pristup radi utvrđivanja činjeničnog stanja, komunalni redar **ovlašten je zatražiti nalog suda i asistenciju djelatnika MUP-a radi pristupa na nekretninu** u svrhu utvrđivanja činjenica.

Komunalni redar **ovlašten je** fizičkoj osobi koja je s otpadom postupila protivno Zakonu o gospodarenju otpadom **zapisnikom ukazati na nedostatke i/ili nepravilnosti i odrediti rok njihovog otklanjanja.**

Ovlasti komunalnog redara u provedbi obveza iz Zakona o gospodarenju otpadom

Komunalni redar **naređuje uklanjanje otpada** osobi koja je nepropisno uskladištila, ostavila, odbacila ili odložila otpad.

.Ako je osoba nepoznata, komunalni redar rješenjem naređuje uklanjanje otpada vlasniku nekretnine na kojoj se otpad nalazi, ili posjedniku nekretnine ako vlasnik nije poznat ili osobi koja tom nekretninom upravlja, odnosno osobi koju je zatekao da odbacuje otpad na nepropisnoj lokaciji ili osobi za koju se može dokazati da je otpad tamo odbacila.

Rok za uklanjanje ne može biti duži od šest mjeseci. Ako otpad nije uklonjen u određenom roku, jedinica lokalne samouprave, u ovom slučaju – Grad Senj, **osigurati će uklanjanje tog otpada** predajom ovlaštenoj osobi za gospodarenje tom vrstom otpada **na trošak izvršenika** (tj. počinitelja, odnosno vlasnika, posjednika ili upravitelja nekretninom na kojoj je otpad zatečen).

Brošura je nastala u sklopu projekta „Izobrazno-informativne aktivnosti o gospodarenju otpadom u okviru kružnog gospodarstva na području Grada Senja“ korisnik kojeg je Grad Senj.

Projekt sufinancira Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost.

Ukupna vrijednost projekta je 15.054,43 EUR (Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost = 9.032,66 EUR (60%), Grad Senj = 6.021,77 EUR).

GRAD SENJ

**FOND ZA ZAŠTITU OKOLIŠA I
ENERGETSKU UČINKOVITOST**

**GRADSKO KOMUNALNO
DRUŠTVO SENJ d.o.o**